

Lausunto Junnunmäen tuuli- ja aurinkovoimahankkeen YVA-selostuksesta

Viranomaislautakunta 17.06.2025
294/11.00.02/2025

Valmistelija

ympäristönsuojelutarkastaja Virve Suoaro, puh. 044 740 1442

Wpd Suomi Oy (hankkeesta vastaava) on toimittanut yhteysviranomaisena toimivalle Pohjois-Savon ELY-keskukselle Junnunmäen tuuli- ja aurinkovoimahanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (myöhemmin YVA-selostus, selostuksen tiivistelmä liitteenä, selostus kokonaisuudessaan). Selostuksessa esitetään tiedot tuuli- ja aurinkovoimahankkeen eri toteutusvaihtoehdoista ja arvio näiden ympäristövaikutuksista.

Pohjois-Savon ELY-keskus pyytää Siilinjärven kunnan ympäristöviranomaiselta lausuntoa YVA-selostuksesta.

YVA-hanke

Junnunmäen hankealue sijaitsee Pohjois-Savossa, Kuopion kaupungin länsiosan ja Tervon kunnan koillisosan alueilla, noin 28 kilometriä Kuopion keskustasta luoteeseen ja noin 18 kilometriä Tervon keskustasta koilliseen. Junnunmäen tuulivoimapuiston alueelle suunnitellaan rakennettavaksi enintään 33 tuulivoimalaa, joiden yksikköteho on 8–10 MW ja kokonaiskorkeus enintään 300 metriä. Lisäksi tuotantoalueen pohjoisosaan suunnitellaan noin 90 hehtaarin aurinkovoimahanketta.

Hankkeeseen sisältyy lisäksi viisi reittivaihtoehtoa sähkönsiirrolle kantaverkkoon liittymiseksi. Hankkeen ulkoista sähkönsiirtoa varten rakennetaan uusi 110 kV tai 400 kV ilmajohto tuotantoalueelta itään Fingridin Järvinlinja -voimajohdolle asti, josta vaihtoehtoiset siirtoreitit kulkevat Järvinlinjan ja sen rinnalle rakennettavan Järvinlinjan vahvistamishankkeen voimajohtojen itä- tai länsipuolta, joko Siilinjärven kautta pohjoiseen Alapitkän liityntäpisteelle Lapinlahdella tai etelään, Kuopioon rakennettavalle Honkapuron liityntäpisteelle.

Fingridin Järvinlinjan rinnalle rakennettaessa ilmajohto leventää nykyistä johtoaukeata noin 26–42 metrillä. Järvinlinjalla olisi tällöin samassa maastokäytävässä kolme voimajohtoa rinnakkain (nykyinen Järvinlinjan ilmajohto, rakenteilla oleva Järvinlinjan vahvistaminen -ilmajohto ja Junnunmäen hankkeen ilmajohto). Puuttoman johtoaukan leveys olisi noin 104–124 metriä ja koko johtoalueen leveys 124–144 metriä.

YVA-menettelyn ensimmäisessä vaiheessa laadittiin ympäristövaikutusten arviointiohjelma, joka jätettiin yhteysviranomaiselle elokuussa 2023. YVA-ohjelma on selvitys hankealueen nykytilasta ja suunnitelma (työohjelma) siitä, mitä vaikutuksia selvitetään, mitkä ovat hankkeen ennakoituvat merkittävimmät vaikutukset ja millä tavoin selvitykset tehdään. Viranomaislautakunta antoi lausunnon YVA-ohjelmasta 19.9.2023 (§ 42). Arviointityön toisessa vaiheessa työn tulokset ja vaikutusten vertailu on koottu arviointiselostukseksi. Arvioinnissa on tarkasteltu rakentamisen ja käytön aikaisia sekä käytöstä poistamisen ympäristövaikutuksia. Ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan hankealueella ja sen ympäristössä hankkeen tai rakentamisen aiheuttamia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia ympäristöön.

YVA-selostuksessa hankkeen vaikutuksia on arvioitu seuraaville hankevaihtoehtoillemme:

Tuulivoiman vaihtoehdot:

- VE0: Hanketta ei toteuteta.
- VE1: Alueelle toteutetaan 33 tuulivoimalaa sekä niihin liittyvät työskentelyalueet, huoltotiet, maakaapelit, sähköasema ja mahdollinen energiavarasto sähköaseman yhteyteen. Voimaloiden kokonaiskorkeus enintään 300 metriä, yksikköteho enintään 10 MW ja kokonaisteho enintään 330 MW.
- VE2: Alueelle toteutetaan 24 tuulivoimalaa sekä niihin liittyvät työskentelyalueet, huoltotiet, maakaapelit, sähköasema ja mahdollinen energiavarasto sähköaseman yhteyteen. Voimaloiden kokonaiskorkeus enintään 300 metriä, yksikköteho enintään 10 MW ja kokonaisteho enintään 240 MW.

Aurinkovoiman vaihtoehdot

- AVE0: Aurinkovoima-aluetta ei toteuteta.
- AVE1: Tuotantoalueen pohjoisosaan toteutetaan noin 90 hehtaarin aurinkopaneelien alue ja siihen liittyvät huoltotiet ja maakaapelit.

Sähkönsiirron vaihtoehdot

- SVE1 A: Uusi n. 37 km pituinen 110 tai 400 kV ilmajohto tuotantoalueen itäosasta Fingridin olemassa olevalle 400 kV voimajohdolle (Järvinlinja) ja sen vierellä itä- tai länsipuolella kohti pohjoista Lapinlahdelle sijoittuvalle Alapitkän liityntäpisteelle.
- SVE1 B: Uusi enintään 39 km pituinen 110 tai 400 kV ilmajohto tuotantoalueen itäosasta Fingridin olemassa olevalle 400 kV voimajohdolle (Järvinlinja) ja sen vierellä itä- tai länsipuolella kohti etelää Kuopioon sijoittuvalle Honkapuron liityntäpisteelle.
- SVE2 A: Uusi n. 39 km pituinen 110 tai 400 kV ilmajohto tuotantoalueen itäosasta, Fingridin olemassa olevalle 400 kV voimajohdolle (Järvinlinja) ja sen vierellä itä- tai länsipuolella kohti pohjoista Lapinlahdelle sijoittuvalle Alapitkän liityntäpisteelle.
- SVE2 B: Uusi enintään 40 km pituinen 110 tai 400 kV ilmajohto tuotantoalueen itäosasta Fingridin olemassa olevalle 400 kV voimajohdolle (Järvinlinja) ja sen vierellä itä- tai länsipuolella kohti etelää Kuopioon sijoittuvalle Honkapuron liityntäpisteelle.
- SVE3 B: Uusi enintään 36,5 km pituinen 110 tai 400 kV ilmajohto tuotantoalueen itäosasta Fingridin olemassa olevalle 400 kV voimajohdolle (Järvinlinja) ja sen vierellä itä- tai länsipuolella kohti etelää Kuopioon sijoittuvalle Honkapuron liityntäpisteelle.

Merkittävimmät ympäristövaikutukset Siilinjärvellä

Junnunmäen sähkönsiirron vaihtoehdot sijoittuvat osin Fingrid Oy:n olemassa olevan Järvinlinjan voimajohdon rinnalle. Järvinlinjan rinnalle on parhaillaan rakenteilla 400 + 110 kV voimajohto, niin sanottu Järvinlinjan vahvistaminen. Useampi rinnakkainen voimajohto voimistaa voimajohtojen maisema- ja luontovaikutuksia, kun johtoaukea levenee. Siilinjärvellä sähkönsiirron merkittävimmät vaikutukset aiheutuvat maisemaan ja kulttuuriympäristöön sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Voimakkaimmillaan vaikutukset ovat Kallaveden ylityksen kohdalla, jossa myös loma-asutusta sijoittuu aivan johtoalueen yhteyteen.

Alueen ympäristössä ei ole vielä toiminnassa olevia tuulivoimapuistoja. Tuulivoimaloiden rakentuminen maisemakuvaan voidaan kokea suurena muutoksena elinympäristössä. Siilinjärvellä tuulivoimalat on mahdollista nähdä Kallaveden itärannalta, mutta suuremmat maisemavaikutukset tulevat sähkönsiirtolinjan vaihtoehdoista SVE1/2 A. Järvinlinjan rinnalla pohjoiseen suuntaavien sähkönsiirtovaihtoehtojen maisemavaikutukset

ovat merkittäviä muun muassa Kallaveden järven ylityksen vuoksi, jossa myös loma-asutusta sijoittuu aivan johtoalueen yhteyteen, sekä koska vaihtoehdot sijoittuvat suurelta osin avoimille peltoalueille. Alueella on myös Räimä-Haapalahti-Väänälänrannan maisema-alue ja kulttuurimaisema sekä Hirsiniemen perinnebiotooppialue, joihin vaikutukset ovat merkittävät. Itäpuolinen vaihtoehto kiertää Hirsiniemen perinnebiotooppialueen.

Arvioitaessa vaikutuksia ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen Järvinjaa pohjoiseen suunnitellun sähkönsiirtolinjan vaikutukset ovat merkittävän kielteisiä molemmissa vaihtoehdoissa SVE1 ja SVE2. Muiden vaihtoehtojen vaikutukset ovat kohtalaisen kielteisiä. Vaihtoehdossa SVE1/2 A Järvinjan länsipuolelle sijoittuvassa vaihtoehdossa lähimmät asuinrakennukset sijoittuvat 40 metrin ja lähimmät lomarakennukset 15 metrin etäisyydelle voimajohdosta. 300 metrin etäisyydelle sijoittuu yhteensä 51 asuin- ja lomarakennusta. Itäpuolelle sijoittuvassa vaihtoehdossa lähimmät asuinrakennukset sijoittuvat 20 metrin ja lähimmät lomarakennukset 20 metrin etäisyydelle voimajohdosta. 300 metrin etäisyydelle sijoittuu yhteensä 50 asuin- ja lomarakennusta. Sähkönsiirron vaikutuksia on mahdollista lieventää huomioimalla tarkemmassa reittisuunnittelussa voimajohtojen lähimmät rakennukset ja muuttamalla tarvittaessa reittiä niiden kohdalla siten, että voimajohto kiertää kyseiset rakennukset kauempaa. Insplan Oy on laatinut sähkönsiirron reittivaihtoehdoista esiselvityksen, johon on koottu alustavat ehdotukset kohdista, joissa reittejä voi olla tarpeen muuttaa rakennusten vuoksi. Tällaisia kohteita on Siilinjärvellä muun muassa Hirsiniemessä ja Kaijansuolla.

Päätösehdotus

Siilinjärven viranomaislautakunta kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena antaa Pohjois-Savon ELY-keskukselle seuraavan lausunnon Wpd Suomi Oy:n Junnunmäen tuuli- ja aurinkovoimahanketta koskevasta YVA-selostuksesta:

Hankkeelle laadittu YVA-selostus on laaja, selkeästi laadittu kokonaisuus, josta käy ilmi hankkeen merkittävimmät vaikutukset. YVA-selostuksen liitteenä olevat kartat täydentävät ja havainnollistavat tekstiä. YVA-selostuksessa on kuvattu arviointimenetelmät, joiden voidaan katsoa olevan riittävät ympäristövaikutusten ja niiden merkittävyyden arvioimiseksi.

Arvioitavana olevan hankkeen lähtökohtana Siilinjärvellä on uuden sähkönsiirtolinjan sijoittaminen Fingrid Oy:n Järvinjan nykyisen ja vahvistettavan voimajohdon itä- tai länsipuolelle noin 26–42 metriä levennettävään maastokäytävään. Koko johtoalueen leveys tulisi siten olemaan noin 124–144 metriä. Johtoalueen laajennus tulee olemaan merkittävä varsinkin Kallaveden ylityksessä Vanhasaaren kautta, sillä johtoaukea tulee olemaan lähes puolet saaren pinta-alasta. Vanhasaareissa sekä viereisessä Hirsiniemessä on sekä loma-asutusta että arvokkaita luontokohteita, jotka tulee ottaa huomioon tarkemmassa pylvässuunnittelussa.

Viranomaislautakunta huomauttaa, että maankäytön ja yhdyskuntarakenteen vaikutusten arviointi on sähkönsiirron osalta puutteellinen Siilinjärven kunnan alueella. YVA-selostuksen kuvassa 2.3. on esitetty yleis- ja asemakaavoitetut alueet, mutta siitä puuttuvat muun muassa Etelä-Siilinjärven yleiskaava, Kehvo-Väänälänrannan rantayleiskaava sekä osa asemakaavoista. Oikeusvaikutteisessa Kehvo-Väänälänrannan rantayleiskaavassa on kaavoitettu rantarakennuspaikkoja sekä länsi- että itäpuolisen ilmajohdon 100 m alueelle, joita ei ole

huomioitu vaikutusten arvioinnissa. Viranomaislautakunta huomauttaa, että lautakunta kiinnitti näihin puutteisiin huomiota jo ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa.

Pohjois-Kallavedellä on linnustoltaan arvokas alue, joka kuuluu Suomen tärkeisiin FINIBA-linnustoalueisiin. Alueen rajausta sivuaa Kakinsaloo, joten alue ei aivan ulotu vaihtoehtojen mukaisille johtoalueille. Linnusto on kuitenkin huomioitava hyvin tärkeänä luontoarvona johto- ja pylvässuunnittelussa.

Kehvo-Väänälänrannan rantayleiskaavoituksen luontoselvityksen (Pöyry Finland Oy 2017) mukaan Vanhasaareissa on paikallisesti arvokas luontokohde (Vanhasaaren metsä), jossa suosituksena on, että metsä on suositeltavaa ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa niin, että sen ominaispiirteet säilyvät. Luontokohdetta ei ole huomioitu hankkeen luontoselvityksessä.

Hankkeen vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuudessa on esitetty sähkönsiirron jatkosuunnittelussa huomioitavat voimajohtojen läheisyyteen sijoittuvat asuin- ja lomarakennukset. Voimajohtoreitin muuttamista rakennusten kohdalla on Insplan Oy:n esiselvityksessä esitetty lisäksi Hirsiniemeen, joka on jäänyt pois YVA-selostuksen listauksesta. Hirsiniemen asutuksen ja perinnebiotooppialueen kiertäminen tulee tehdä samoin kuin Fingrid Oy:n Järvinlinjan vahvistamishankkeessa. Voimajohtoreitiltä tunnetaan liito-oravaesiintymiä, joihin hankkeella voi olla kohtalaista vaikutusta. Siilinjärvellä on kaksi esiintymää, joihin on myös esitetty sähkönsiirron vaihtoehtoiset reitit. Myös nämä vaihtoehtoiset reitit tulee toteuttaa, mikäli sähkönsiirrolle valitaan pohjoiseen suuntautuva reitti.

Viranomaislautakunta toteaa, että vaihtoehtojen VE1 ja VE2 sekä aurinkovoiman vaihtoehtojen ympäristövaikutuksilla ei ole merkittävää eroa Siilinjärven kannalta. Siilinjärvellä sähkönsiirron merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat maisemaan ja kulttuuriympäristöön sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Yhteenvedosta voidaan havaita, että sähkönsiirron etelään suuntautuvilla vaihtoehdoilla SVE1/2/3 B on kokonaisuudessaan vähäisemmät vaikutukset kuin pohjoiseen suuntautuvalla sähkönsiirtoreitillä, joten ne tulisi huomioida jatkosuunnittelussa ensisijaisesti.

Päätös